

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 10 września 2025 r.

Pozycja 234

POSTANOWIENIE

z dnia 28 kwietnia 2025 r.

Sygn. akt Ts 97/24

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej B.Z. o zbadanie zgodności:

art. 16 § 1 pkt 2a ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1799, ze zm.), z art. 32 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 23 maja 2024 r. (data nadania) B.Z. (dalej: skarżąca), adwokat działająca w imieniu własnym, wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Decyzją z 19 marca 2024 r. (sygn. akt [...]) Minister Sprawiedliwości odwołał skarżącą, prowadzącą kancelarię notarialną w P., ze stanowiska notariusza z dniem 5 kwietnia 2024 r. – datą jej 70 urodzin. Skarżąca odstąpiła od zaskarżenia powyższej decyzji.

W piśmie z 15 kwietnia 2024 r. poinformowano skarżącą, że decyzja z 19 marca 2024 r. jest ostateczna oraz wezwano do złożenia pieczęci urzędowej.

Jako ostateczne orzeczenie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji skarżąca wskazała decyzję Ministra Sprawiedliwości z 19 marca 2024 r., doręczoną jej 4 kwietnia 2024 r.

Zdaniem skarżącej, która wykonywała zawód notariusza, odwołanie jej ze stanowiska z uwagi na osiągnięcie określonego wieku jest niezgodne ze wskazanymi przepisami Konstytucji. Naruszona została zasada równości i proporcjonalności, ponieważ w pokrewnych zawodach prawniczych – adwokatów i radców prawnych – nie istnieją żadne ograniczenia wiekowe w prowadzeniu przez nich działalności zawodowej. Skarżąca powołała się przy tym na orzecznictwo, z którego jednoznacznie wynika, że wskazana przez nią regulacja stanowi dyskryminację ze względu na wiek.

Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 21 czerwca 2024 r. (doręczonym skarżącej 1 lipca 2024 r.) skarżąca została wezwana, pod rygorem ujemnych skutków procesowych, do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) doręczenie doku-

mentu potwierdzającego uprawnienie skarżącej do występowania we własnym imieniu, zgodnie z treścią art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK); 2) doręczenie odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem wyroków, decyzji lub innych rozstrzygnięć (wraz z uzasadnieniami) potwierdzających wyczerpanie drogi prawnej (wraz z czterema kopiami); 3) udokumentowanie daty doręczenia skarżącej ostatecznego orzeczenia (przesłanie np. poświadczonej za zgodność z oryginałem koperty, w której doręczone zostało to orzeczenie, wraz z monitoringiem przesyłki Poczty Polskiej lub poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii zwrotnego potwierdzenia odbioru tej przesyłki albo elektronicznego potwierdzenia odbioru) wraz z czterema kopiami; 4) poinformowanie, czy od ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie skarżącej został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia (wraz z czterema kopiami); 5) doręczenie jednego odpisu skargi konstytucyjnej wraz z załącznikami.

We wniesionym do Trybunału 8 lipca 2024 r. (data nadania) piśmie procesowym skarżąca wykonała powyższe zarządzenie, przesyłając odpis skargi wraz z załącznikami, dowód doręczenia decyzji z 19 marca 2024 r. oraz uchwałę Okręgowej Rady Adwokackiej w W. o wpisaniu skarżącej na listę adwokatów. Jednocześnie oświadczyła, że skoro treść zaskarżonego przepisu nie pozostawia wątpliwości interpretacyjnych i wyklucza podjęcie innego rozstrzygnięcia we wskazanym zakresie, to z punktu widzenia ekonomiki procesowej i świadomości prawnej skarżącej wniesienie odwołania od decyzji administracyjnej, które byłoby pozbawione możliwości sporządzenia prawnie skutecznego uzasadnienia i które jest z góry wiadome jest niezasadne.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. Jedną z przesłanek dopuszczalności skargi konstytucyjnej, określoną w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a skonkretyzowaną w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, jest wyczerpanie drogi prawnej i uzyskanie przez skarżącego rozstrzygnięcia, którym w sposób ostateczny orzeczono o jego konstytucyjnych wolnościach lub prawach (por. postanowienie Trybunału z 12 września 2018 r., sygn. Ts 177/17, OTK ZU B/2019, poz. 102). Skarga konstytucyjna jest bowiem środkiem prawnym o charakterze nadzwyczajnym i subsydiarnym. Zasada subsydiarności w korzystaniu z tego szczególnego środka ochrony wymaga wykorzystania przysługujących skarżącemu zwykłych środków prawnych przed wystąpieniem ze skargą konstytucyjną (zob. wyrok z 28 stycznia 2015 r., sygn. SK 15/14, OTK ZU nr 1/A/2015, poz. 10). Skarga konstytucyjna nie może również zastępować zwykłych środków odwoławczych lub innych środków prawnych (zob. postanowienie z 22 lipca 2014 r., sygn. SK 28/12, OTK ZU nr 7/A/2014, poz. 87 oraz przytoczone tam orzecznictwo).

Badana skarga nie spełnia wymogu wyczerpania drogi prawnej. Po otrzymaniu decyzji Ministra Sprawiedliwości skarżąca zaniechała wniesienia jakichkolwiek środków odwoławczych, mimo że została prawidłowo pouczone o przysługujących jej uprawnieniach. Nie skorzystała z nich jednak i nie wniosła skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego ani skargi kasacyjnej do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Podkreślić należy, że Trybunał nie zajmuje się badaniem tego, jak mogłoby brzmieć orzeczenie wydane przez sąd, gdyby skarżąca złożyła środek zaskarżenia od otrzymanej decyzji. Zatem nie wnosząc jakiegokolwiek odwołania od wydanej przez Ministra Sprawiedliwości decyzji, skarżąca nie wyczerpała przy-

sługującej jej drogi prawnej, zmierzającej do ochrony jej konstytucyjnych wolności lub praw, na które powołuje się we wniesionej skardze.

Obowiązkiem skarżącej jest bowiem skorzystanie z dostępnych środków procesowych, tak aby w rozumieniu art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK została wyczerpana droga prawna. Trybunał stwierdził, że w niniejszej sprawie warunek ten nie został spełniony, co zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK stanowi podstawę odmowy nadania skardze dalszego biegu.

3. Niezależnie od powyższego należy również zwrócić uwagę, że w myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji jednym z warunków złożenia skargi jest naruszenie tych norm konstytucyjnych, które regulują wolności lub prawa człowieka i obywatela. W skardze konstytucyjnej trzeba zatem wskazać zarówno konkretną osobę, której wolności lub prawa naruszono, jak i określone (poręczone, zapewnione, gwarantowane, chronione) w Konstytucji wolności lub prawa, które zostały naruszone, a także określić sposób tego naruszenia (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK).

Skarżąca żąda zbadania zgodności zakwestionowanego w skardze przepisu z zasadą proporcjonalności wyrażoną w art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz zasadą równości wobec prawa zawartą w art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji. Należy jednak przypomnieć, że Trybunał w swoich orzeczeniach wielokrotnie podkreślał, że wskazane zasady każdorazowo wymagają odniesienia reguł z nich wynikających do praw podmiotowych jednostki. Art. 32 Konstytucji wyraża przede wszystkim zasadę ogólną (zasadę systemu prawa), a nie wolność lub prawo o charakterze konstytucyjnym, natomiast art. 31 ust. 3 Konstytucji może jedynie towarzyszyć innej podstawie prawnej skargi i służyć wykazaniu, że ograniczenie prawa lub wolności zostało przekroczone, ale aby artykuł ten mógł być zastosowany, trzeba najpierw wykazać istnienie takiego konstytucyjnego prawa lub wolności. Powyższe przepisy mają charakter prawa „drugiego stopnia” („metaprawa”), przysługują w związku z konkretnymi normami prawnymi, nie zaś w oderwaniu od nich – niejako „samoistnie”. W postępowaniu ze skargi konstytucyjnej konieczne jest zatem odniesienie niesamodzielnych wzorców kontroli konstytucyjności do konkretnych określonych w Konstytucji wolności i praw (zob. postanowienie TK z 4 lipca 2013 r., sygn. Ts 302/10, OTK ZU nr 4/B/2013, poz. 308), czego skarżąca w rozpatrywanej skardze konstytucyjnej nie uczyniła.

W związku z powyższym – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK – Trybunał postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącej przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na niniejsze postanowienie w terminie siedmiu dni od daty jego doręczenia.